

Wzmianki o Polakach w historii miasta Bytča

Przeglądając stare karty historii słowackiego miasta Bytča (Bytca) natrafić można na wzmianki o następujących Polakach z nim związanych:

Saczkowski – zachowane dokumenty i kronika miasta odnotowują, że za zgodą nitrzańskiego biskupa Michała II (1393-1399) został wójtem Bytczy. Bytca była wówczas dobrem biskupstwa w Nitrze. Urząd wójtowski później za zgodą biskupa Mikołaja IV (1447-1455) sprzedał posiadającemu tytuł szlachecki Stanisławowi Żydowi z miejscowości Trenčianske Bohuslavice, właścicielowi rozległych dóbr i włości w województwie trenczyńskim.

Mikołaj Świdrygał – polski szlachcic, dowódca oddziału wojsk husyckich, który w 1440 roku otrzymał w darze od króla Alberta miejscowość Hliník nad Váhom (obecnie dzielnicy Bytczy). Po jego śmierci miejscowość przeszła poprzez ożenek z wdową po nim Dorotą i na podstawie późniejszej donacji królewskiej w ręce miejscowego szlachcica Błażeja Podmanickiego.

Po śmierci Błażeja majątek Mikołaja powrócił do rąk jego synów o czym świadczy zachowany dokument o sporze granicznym (o miedzę) pomiędzy Hliníkiem n.Váhom i sąsiednią miejscowością Kotešová z 1484 r. w którym jako właściciel ziemski występuje Mikołaj Świdrygał. Wydaje się, że po 1519 roku rodzina Świdrygałów straciła niniejsze włości na dobre na rzecz innych chociaż jeszcze do 1552 r. rościła sobie pretensje majątkowe do Hliníka Katarzyna, córka Mikołaja Świdrygały młodszego.

Walenty Plateanus – pochodził ze śląskiego Opola. Do Bytczy przybył w 1590 roku na zaproszenie miejscowego magnata Juraja Thurzo jako sławny pedagog i objął tutaj posadę rektora szkoły (gimnazjum), którą wykonywał do 1597 r. Jego wyjątkowy talent pedagogiczny i wychowawczy opisał Daniel Krman w rękopisie „Scrinia“. Chwalebnie wypowiedział się też o nim Gottfried Ludwig w ręcznie pisanym dziele o historii szkolnictwa, szkół i gimnazji wysoko oceniając jego talent dydaktyczny sięgający daleko poza granice Polski i Słowacji.

Sendziwoj (Sędziwój, Sędziwoj) z **Ostoroğu** – palatyn kaliski. Dokumenty wspominają, że właścicielem Bytczy stał się 23 czerwca 1403 roku wzamian za co podarował Piotrowi, biskupowi z Nitry (1399-1403) jako rekompensatę dobra pod Zoborem czyli w pobliżu jego siedziby.

Tadeusz Rybkowski (*1848 – †1926), polski artysta-malarz urodzony w Kielcach. Studia malarskie podjął stosunkowo późno, bo dopiero w wieku 24 lat. W latach 1872–75 studiował malarstwo pod kierunkiem W. Łuszczkiewicza w Szkole Sztuk Pięknych w Krakowie. Naukę kontynuował następnie w latach 1875-77 w Wiedniu, w miejscowej Akademii Sztuk Pięknych, w pracowniach C. Wurzingera, L. Loefflera (Löfflera) i H. Makarta: oraz w zakładach dekoracji teatralnych. Po ukończeniu studiów mieszkał i pracował przez kilka lat jako dekorator teatralny w wiedeńskich zakładach Brioschi i Kautsky oraz ma zlecenie rodziny królewskiej. Od 1878 odbywał z Wiednia podróże artystyczne po Włoszech i Niemczech podczas których przebywał w Monachium, Dreźnie, Paryżu, Wenecji i Berlinie. W 1893 osiadł na stałe we

Lwowie gdzie założył i prowadził prywatną szkołę malarstwa dla kobiet. Równocześnie jako profesor, uczył malarstwa dekoracyjnego w Państwowej Szkole Przemysłowej. Malował olejno i akwarelą, głównie pod wpływem J. Kossaka sceny rodzajowe z jarmarków, targów i polowań, m.in. pełen szczegółów etnograficznych obraz „Targ przed Wielkanocą na placu Bernardyńskim”. Malował miejskie pejzaże, portrety, sceny związane z I wojną światową i Legionam. Szkicownik wojenny artysty (w Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie) zawiera liczne repoterskie szkice tuszowe sporządzane w latach I wojny światowej we Lwowie. Zajmował się malarstwem ściennym. Interesował się folklorem huculskim. W związku z tym odbywał wiele podróży po ówczesnych kresach, które przedstawiał i utrwalił w pracach olejnych, akwarelach i rysunkach. Rysował m.in. typy Żydów handlarzy oraz większe prace o tematyce żydowskiej. Wykonywał ilustracje do czasopism polskich i zagranicznych. Zmarł w 1926 roku we Lwowie.

Niektóre dzieła:

"Targ przed Wielkanocą...", "Jarmark w Przemyślu", "W drodze na targ", "Na wiejskiej drodze", "Po odpuszczeniu w okolicy Krakowa", "Scena z dwoma żołnierzami na saniach", "Młyn w Modlnicy, "Szkołka żydowska na przechadzce w małym miasteczku", "Żydzi na Kazimierzu w Krakowie"

Podczas pobytu w Bytczy namalował w 1887 r. przepiękną akwarelę z widokiem na tutejszy zamek i być może jeszcze inne obrazy.

Słowicki – doświadczony wojskowy, który brał udział m.in. w Wiosnie Ludów – wydarzeniach rewolucyjnych i narodowowyzwoleńczych Słowaków w 1848 r. W dniu 10 kwietnia 1848 roku odbywały się na rynku i w kościele w Bytczy uroczystości związane ze Świętem Wolności (Wiosna Ludów w Europie) połączone z poświęceniem chorągwi słowackiej ochotniczej Gwardii Narodowej. Słowicki powierzony został wtedy przeprowadzeniem defilady oddziałów wojskowych.

Inna ciekawostka:

Na wesele Barbary Thurzo z Krzysztofem Erdödy, które odbyło się 30 września 1612 r. na zamku w Bytczy oraz na ucztę weselną trwającą prawie dwa lata, zaproszony został również ówczesny władca Polski. Na uroczystościach weselnych reprezentowała go delegacja z Polski składająca się z czterech osób, której przewodził Jan Płaz. Wraz z nią na wesele przybyli również podobno polscy królewicze. Zaproszenie na ucztę weselną otrzymał również oprócz króla biskup krakowski